

SUSTREE – Lesy bez hranic v období klimatických změn

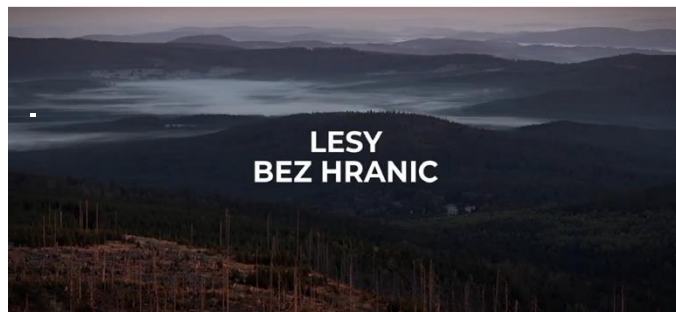
Mezinárodní projekt SUSTREE („Zachování a udržitelné využívání druhové pestrosti lesních porostů v podmínkách globální změny klimatu“) se zabývá adaptací lesních ekosystémů ke globální klimatické změně prostřednictvím mezinárodního řízení genetických zdrojů lesních dřevin.

Do realizace projektu je zapojeno celkem 8 partnerů ze 6ti zemí. V České republice realizuje projekt Česká zemědělská univerzita v Praze, fakulta lesnická a dřevařská. Celý projekt vede rakouský vedoucí partner – Federální výzkumné a vzdělávací středisko pro lesy, přírodní rizika a krajiny.

V podmínkách probíhajících klimatických změn je řada lesních porostů ohrožena vysokou rychlostí těchto změn, což znemožňuje přizpůsobení lesů novým podmínkám. Mezi nejvíce slibné strategie v tomto ohledu patří umělá výsadba alternativních druhů dřevin a využití přirozené adaptační kapacity vznikajících porostů (asistovaná migrace).

Asistovaná migrace znamená, že stromům se pomůže rozšířit jejich výskyt do jiných regionů, např. z jihu na sever. Víceméně se tak podpoří/urychlí přirozený vývoj, kdy se výskyt stromů rozšiřuje podle předem odhadovaného trendu klimatických změn. V současné době je využívání semenáčků a semen lesních dřevin regulováno na národní úrovni bez zohlednění vlivu globální změny, navíc některé země střední Evropy přeshraniční přenos sadebního materiálu zakazují (například nelze dovážet semena z Rakouska do České republiky). Jedním z dílčích cílů projektu **tak bylo upozornit na tento problém politické představitelů, a navrhnout možná řešení a diskutovat s nimi o tom, jaké by mohly být další kroky a jak se dají navržená řešení použít.** Jednání s politickými činiteli pak proběhlo v Bruselu v červnu 2019.

Dalším výstupem projektu je **nová databáze s přístupem k národním registrům v daném regionu.** V souladu s tím byly vyvinuty **nové nadnárodní modely přenosu semen sedmi hlavních druhů stromů s využitím asistované migrace. Paradigma „místní je nejlepší“ bylo přeformulováno jako „dobře přizpůsobené je nejlepší“.** Podle tohoto návrhu by lesní hospodáři měli dnes vysazovat ty dřeviny a provenience semen, které budou dobře přizpůsobeny pravděpodobnému klimatu na konci století.

V rámci realizace projektu **vznikl dokumentární film „Lesy bez hranic“.** Upozorňuje na nesnadný přenos reprodukčního materiálu v rámci střední Evropy, zejména na související legislativní překážky. Dále na problematické sdílení evidence dostupného reprodukčního materiálu. Extrémní klimatické jevy posledních let podtrhují potřebu širší spolupráce v rámci Evropy na úrovni praktického managementu lesních porostů i společných registrů reprodukčního materiálu. Film je v delší, i ve zkrácené verzi, dostupný na kanálu Youtube Fakulty lesnické a dřevařské ČZU v Praze.

Dalším ze zajímavých výsledků projektu je **webová a mobilní aplikace SusSelect.** Do této aplikace je možné zadat určitou lokalitu v Evropě a zjistit míru rizika spojeného s výsadbou sedmi druhů dřevin, které se v Evropě běžně vyskytují. Například smrk ztepilý, buk lesní, modřín opadavý, dub letní, dub zimní, borovice lesní apod. Díky aplikaci je možné nejprve zjistit, zda by určitý strom v dané lokalitě rostl a zda by se tam dokázal rozmnožovat, nebo ne. Dále je možné v aplikaci vyhledat, odkud je možno získat sadební materiál, aby byl les stabilní i za podmínek v budoucnosti. V aplikaci je možné si prohlédnout semenářské oblasti, získat o nich informace a zobrazit si jejich vlastnosti.

Česká republika	Česká zemědělská univerzita v Praze
Rakousko	Federal Research and Training Centre for Forests, Natural Hazards and Landscape – vedoucí partner projektu Austrian Federal Forests plc.
Slovensko	National Forest Centre
Maďarsko	National Agricultural Research and Innovation Centre
Německo	Johann Heinrich von Thünen Institute, Federal Research Institute for Rural Areas, Forestry and Fisheries Bavarian Office for Forest Seeding and Planting
Polsko	Forest Research Institute

**Rozpočet
projektu**

**1,82 mil.
EUR**

Do realizace mezinárodního projektu SUSTREE se v České republice zapojila Česká zemědělská univerzita v Praze. O zkušenostech s realizací projektu nám vyprávěla Ivana Tomášková, její vědecko-výzkumný pracovník.

Jaká byla Vaše motivace k zapojení se do projektu?

Motivací k zapojení do projektu týkající se udržitelnosti lesnictví v celé šíři jeho diverzity byla především spolupráce se zahraničními partnery s podobnými vědeckými záměry. Spolupráce realizovaná formou vědeckých publikací postoupila na vyšší úroveň a byla tu rovněž snaha začít řešit současné problémy lesnictví, genových zdrojů a obnovy lesa na mezinárodní úrovni.

Před samotným podáním projektu proběhla pečlivá teoretická příprava včetně účasti na několika seminářích k podávání a řešení projektů v rámci Interreg Central Europe, takže očekávání bylo naplněno bez nepříjemných překvapení. Zkušenosti s mezinárodními projekty jsem neměla a za možnost být součástí mezinárodního konsorcia jsem velmi ráda. V rámci řešení projektu jsem se podílela na naplňování plánovaných aktivit – dohlížela jsem na plnění dílčích cílů, komunikovala s tzv. associated partners (pozn.: přidružení, nefinancující partneři projektu) a organizovala nadnárodní pracovní setkání.

Co Vám spolupráce s partnery a realizace mezinárodního projektu přinesla?

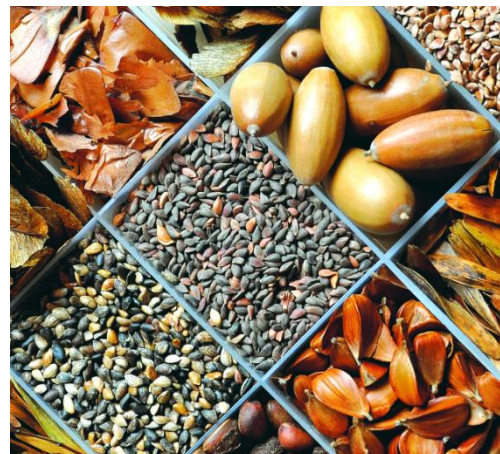
Kromě profesionálního růstu to bylo hlavně poznání striktních formálních předpisů, které mezinárodní projekty provází, tedy vyplňování reportů práce nebo dokumentace všech dílčích činností. Jako přínosné se ukázaly i požadavky na detailní členění jednotlivých výstupů při psaní projektu, neboť práce na projektu se tímto logicky rozložily do navazujících podúkolů s jednoznačnou dedikací, kdo je za plnění úkolů zodpovědný.

A jak využijete nabyté zkušenosti ve své další práci?

Zkušenosti z projektu SUSTREE jsou zúročovány při podávání dalších mezinárodních projektů. Závěry z projektu byly prezentovány ve dvou publikacích přijatých k tisku. Komunikace s partnery konsorcia i nadále pokračuje, neboť se připravuje publikování modelů, na jejichž základě byla sestavena také mobilní aplikace.

Je něco, co Vám vyloženě dělalo radost?

Zkušenost z projektu je jednoznačně pozitivní. Díky projektu jsem měla možnost poznat způsoby nakládání s genovými zdroji v sousedních zemích i důvody, které k těmto regulacím vedly. Přínosné byly také diskuze v rámci konferencí se zástupci státních soráv. pracovníků ochrany lesa nebo praktickými lesníky.

© SUSTREE

Narazili jste při realizaci projektu na nějaké komplikace, pokud ano na jaké? A jak se Vám je podařilo překonat?

Komplikace z řešení projektu vyplývaly především z omezeného přístupu do databází. Údaje z provenienčních pokusů, které zde probíhají desítky let, nejsou sumarizované v žádné veřejně přístupné publikaci a první harmonizovaná databáze vznikla až v rámci projektu SUSTREE. Problémem byla rovněž harmonizace národních registrů genetického materiálu lesních dřevin, které byly nejen psány v národních jazycích, ale hlavně vycházely při sestavování dostupných genetických zdrojů z jiných metodik (např. konkrétní bod na mapě při identifikování daného genového zdroje v německé databázi versus lesní porost nebo dokonce větší prostorová jednotka lesa v české verzi).

Máte nějaká doporučení, co se osvědčilo a co byste poradila dalším českým organizacím při realizaci mezinárodního projektu?

Hlavně nebát se o mezinárodní projekty soutěžit. Pokud je skvělé téma projektu zastřešeno špičkovým týmem zahraničních odborníků, jsou šance na získání takového projektu vysoké.